

Arbeidsmarktvraagstuk in 5 vragen

Vraag 1: Wat is eigenlijk het arbeidsmarktvraagstuk waar we voor staan?

Op korte termijn tot 2022 heeft de zorg in het algemeen en de VVT specifiek een grote vraag naar zorgmedewerkers. Specifiek voor de verpleegkundige en verzorgende medewerkers zijn de prognoses als volgt:

Aantallen zijn personen. Bron: AZW prognoses.

Bovenstaande aantallen laten zien dat alleen al voor de VVT een instroom nodig is van meer dan 123.150 medewerkers uit zij-instroom en herintreders. Dit terwijl ook de andere sectoren tekorten kennen. De enorme aantallen laten zien dat zelfs met een fikse uitbreiding van de reguliere opleidingen, we niet komen aan het aantal mensen dat nodig is. Zoveel jongeren zijn er ook simpelweg niet (zie ook vraag 3).

Naast instroom uit de opleidingen zal de VVT moeten werken aan het vergroten van zij-instroom trajecten voor volwassenen die zich willen omscholen; aan mogelijk maken van inzet andere doelgroepen en niveau's; aan anders werken met minder mensen en inzet van technologie.

Vraag 2: We hebben toch vooral extra mensen nodig door de eisen uit het kwaliteitskader verpleeghuiszorg?

De grote vraag naar zorgmedewerkers is niet alleen door de eisen in het kwaliteitskader verpleeghuiszorg. Voor alle sectoren in de Zorg en welzijn (en in vele andere sectoren buiten de zorg) geldt dat er een tekort is aan vakmensen. De cijfers van AZW laten voor de gehele Z&W sector zien wat de te verwachte tekorten zijn aan vakmensen in 2022 (waarbij tekort betekent: aantal instroom die nodig is minus aantal dat zal instromen):

	Minder vraagscenario	Veel vraagscenario
Verpleegkundige niveau 6	-26.752	-31.902
Verpleegkundige niveau 4	-22.285	-31.347
Doktersassistent	696	-104
Verzorgende	-14.726	-22.541
Helpende	-1.755	-3.227
Sociaal pedagogische hulpverlening	-3.306	-6.487
HBO pedagogiek	1.363	861
Maatschappelijk werk en dienstverlening	1.100	672
Cultureel maatschappelijke vorming	-1.071	-1.352
Pedagogisch werk niveau 4	-5.579	-7.626
Sociaal cultureel werk	32	-6
Sociaal maatschappelijk dienstverlener	302	283
Medewerker maatschappelijke zorg 4	504	-1.539
Medewerker maatschappelijke zorg 3	1.752	1.459
Pedagogisch werk niveau 3	-694	-1.999
Totaal	-69.644	-104.207

Aantallen zijn personen. Bron: AZW

Vraag 3: We hebben altijd al een zogenoemde varkenscyclus, waarom is het nu anders?

Tot voor kort wisselden periodes van tekorten en overschotten op de arbeidsmarkt zich af. Hieraan is nu een einde gekomen. Er is sprake van een dubbele vergrijzing: het aantal ouderen in onze samenleving groeit zowel in absolute aantallen als ook in aandeel. Daardoor hebben we meer mensen nodig dan in het verleden. Daarnaast neemt het aantal jongeren en de gehele beroepsbevolking af.

Aantal 80-plussers

Nu: ca. 780.000

2025: + ca. 180.000

Over 12 jaar: + ca. 450.000

Het aantal 80-plussers stijgt tot 2025 met ca. 180.000 mensen. Over 12 jaar zijn er zelfs al 450.000 meer 80-plussers. (Bron: CBS)

Ook de medewerkers in de VVT worden ouder. Tot 2022 gaan zo'n 41.000 medewerkers met pensioen (11,7%). (Bron: PFZW)

Het aandeel jongeren daalt echter. Op dit moment groeit al het aantal sectoren in Nederland waar men tekorten ervaart.

Aantal werkenden voor elke niet-werkende
(jongere en oudere)

1990: ca. 5 werkenden op elke
niet-werkende

Nu: ca. 3 werkenden op elke
niet-werkende

2040: ca. 2 werkenden op elke
niet-werkende

Op dit moment zijn er op elke niet werkenden (kind en gepensioneerde) nog 3 werkende mensen. In 1990 waren er dat nog 5. In 2040 (over 22 jaar) zijn er nog amper 2 werkende mensen op elke niet werkende om alle sectoren in Nederland te bedienen van arbeidskrachten. (Bron: CBS)
Kortom het aantal cliënten in de ouderenzorg neemt toe terwijl het aantal beroepskrachten afneemt.

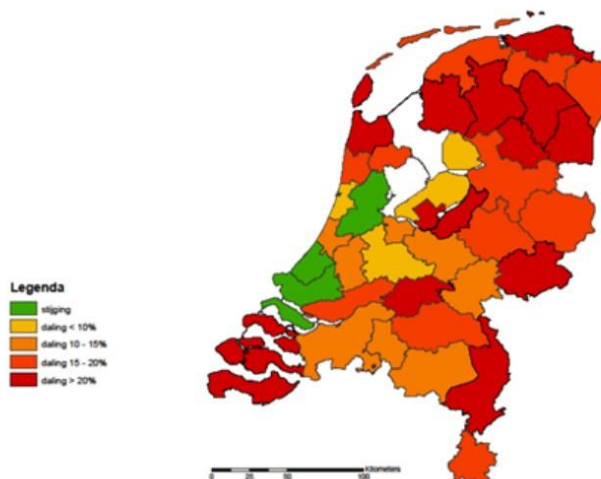
Vraag 4: De inschrijvingen voor verpleegkunde trekken weer aan, dus het komt wel goed toch?

Na een dip tijdens de transitie in de zorg is er weer een groei te zien van het aantal inschrijvingen in de opleidingen vanaf schooljaar 2016-2017. Deze jongeren stromen echter pas na 4 jaar de arbeidsmarkt op.

Daarnaast daalt het aantal jongeren in totaal. Het aantal jongeren in het voortgezet onderwijs neemt de komende 10 jaar met 12% af. In het VMBO is zelfs nu al een krimp ingezet tot 11% in 2020. (Bron: VO-raad)

Verwachte regionale ontwikkeling van het aantal leerlingen in het vmbo basis en kader

2015-2030

DUO: 1 cijfer VO

De daling in het vmbo is niet evenredig over het land verspreid. Vooral in de regio's van Amsterdam, Rotterdam en Den Haag is nog een stijging te zien. In de rest van het land daalt het aantal vmbo-leerlingen in meer of mindere mate. Voor het vmbo-basis en -kader is dit beeld het sterkst.

Bron: DUO

Het is belangrijk dat we werken aan een goed imago voor de zorg zodat jongeren in grote aantallen blijven kiezen voor de zorg-opleidingen en verpleegkunde opleidingen specifiek. Daarvoor is het enorm belangrijk om te zorgen voor voldoende en kwalitatief goede opleidingsplaatsen.

Daarnaast is het zelfs met een groei in verpleegkunde studenten belangrijk om te investeren in andere vormen en bronnen van instroom voor onze toekomstige medewerkers. We hebben over een aantal jaar simpelweg onvoldoende jongeren meer.

Vraag 5: Waarom zou ik extra gaan opleiden als ik nu nog voldoende mensen kan aantrekken?

Zoals de cijfers laten zien is er in alle zorgsectoren een tekort aan vakmensen. Deze tekorten lopen zo snel op, dat elke zorgorganisatie (en dus cliënten) daarvan de gevolgen gaat merken. Pas investeren in opleiding als de tekorten zich echt manifesteren, is te laat. Immers opleidingstrajecten zijn zaken van de lange adem en vragen tijd en inspanning.

Overigens gaat de zorgsector het met extra opleiden alleen niet redden. Het is daarom ook zaak om de zij-instroom te vergroten, ondertussen de uitstroom van personeel te beperken en het verzuim te verlagen.